

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 855/2014-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti ING Životná poisťovňa, a. s., Trnavská cesta 50/B, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Čavojským, PhD., Advokátska kancelária CLS Čavojský & Partners, s. r. o., Zochova 6-8, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava I č. k. 8 C 68/2006-223 z 30. apríla 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 368/2010-229 z 26. júla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti ING Životná poisťovňa, a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. novembra 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti ING Životná poisťovňa, a. s., Trnavská cesta 50/B, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Čavojským, PhD., Advokátska kancelária CLS Čavojský & Partners, s r. o., Zochova 6-8, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

- rozsudkom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 68/2006-223 z 30. apríla 2010, ktorým okresný súd návrh sťažovateľky na prerušenie konania do skončenia trestného konania vedeného pod č. KRP-87/OVK-TT-2004, ako aj do skončenia trestného konania vedeného pod č. ORP-1114/OVK-TT-2008 zamietol a sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 52 250,58 € so 6 % úrokom z omeškania ročne od 1. januára 2006 do zaplataenia a do rúk právnej zástupkyne navrhovateľa náhradu trov konania vo výške 6 976,01 €, to všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku, ako aj súdny poplatok za návrh navrhovateľa vo výške 1 567,50 € v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, a

- rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 368/2010-229 z 26. júla 2011, ktorý potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.

Zo sťažnosti vyplýva, že *«Predmetom vyššie uvedeného súdneho konania bolo poistné plnenie vo výške 52 250,58 EUR spolu s príslušenstvom z titulu poistnej zmluvy, ktorého zaplataenia sa navrhovateľ domáhal ako oprávnená osoba na výplatu poistného plnenia v prípade smrti poisteného a poistníka – nebohého [č. 1] (ďalej aj len ako „Poistený“ alebo „[č. 2]“).*

Žalovaná suma podľa tvrdenia navrhovateľa predstavovala plnenie, na ktoré bol odporca povinný z titulu poistnej zmluvy o Investičnom životnom poistení č. 72502211 uzatvorenej medzi odporcom ako poisťovateľom a [č. 3] ako poistníkom/poisteným zo dňa 16. 9. 2004... [(ďalej aj „Poistná zmluva“), so začiatkom poistenia od 17. septembra 2004, pozn.] a to z:

(i) Investičného životného poistenia a

(ii) Pripoistenia smrteľného úrazu (ďalej aj len ako „uplatňovaný nárok“).

Poistnou udalosťou, na základe ktorej mal podľa navrhovateľa vzniknúť nárok uplatňovaný v súdnom konaní, bola smrť poisteného, t. j. nebohého [REDACTED], a to v dôsledku takého konania neznámej osoby, ktoré bolo orgánmi činnými v trestnom konaní posúdené ako trestný čin vraždy... (20. novembra 2004, pozn.)

Nakoľko si navrhovateľ uplatňoval časť svojho nároku ako nárok z titulu pripoistenia smrteľného úrazu, odporca mal za to, že vražda z povahy veci nemôže byť za žiadnych okolností posúdená ako úraz.

S uvedeným právnym názorom odporcu sa stotožnil aj Krajský súd v Bratislave v obdobnej právnej veci v konaní č. 6 Co 50/09 (ďalej aj len ako „Obdobná právna vec“).

Podľa rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave v tejto Obdobnej právnej veci, ktoré bolo predložené súdu prvého stupňa na pojednávaní dňa 20. 4. 2010, bola časť uplatňovaného návrhu, a to nárok, ktorý si navrhovateľ uplatňoval z titulu pripoistenia úrazu, absolútne neopodstatnený, nakoľko vražda poisteného nemôže byť podľa názoru Krajského súdu v Bratislave v Obdobnej právnej veci, vyhodnotená ako poistná udalosť, ktorá zakladá právo na vyplatenie sumy úrazového pripoistenia.

Krajský súd v Obdobnej právnej veci vo svojom rozhodnutí jednoznačne vyslovil záväzný právny názor, podľa ktorého:

„I keď v čl. 4 nie je smrť spôsobená vraždou výslovne vylúčená z poistenia, treba vychádzať z charakteru a účelu tohto poistenia. Ak by totiž bola vražda považovaná za úraz, každý poistenec s vysokou poistnou sumou by sa vlastne dostal do ohrozenia života zo strany kriminálnych živlov. Okrem toho vraždu podľa názoru odvolacieho súdu nemožno stotožniť s neočakávaným a náhlym pôsobením vonkajších síl. Pre úraz je totiž charakteristický prvok náhodnosti (neočakávanosti)... Zo strany páchatela vraždy nebohého [REDACTED] teda v žiadnom prípade nešlo o „neočakávané a náhle pôsobenie.“...

Právny názor Krajského súdu v Bratislave, vyslovený v právnej veci skutkovo ako aj právne zhodnej s prejednávanej sporom, mal tak podľa názoru odporcu zásadný dopad aj na toto konanie, aj s prípadným ohľadom na § 226 O. s. p.

Napriek uvedenému prvostupňový súd priznal navrhovateľovi poistné plnenie aj z titulu pripoistenia smrteľného úrazu. Podľa argumentácie v odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa v tomto prípade je síce správne uvedené, že vražda nie je uvedená medzi

taxatívne vymedzenými výnimkami udalostí, ktoré nemožno považovať za poistnú udalosť, je to však z dôvodu, že vražda predovšetkým nespĺňa pozitívne vymedzenie poistnej udalosti úrazového pripoistenia definované vo Všeobecných podmienkach úrazového pripoistenia a priamo pojmovo sa vylučuje s pojmom úraz.».

Z rozsudku krajského súdu sp. zn. 6 Co 50/2009 zo 14. januára 2010 vyplýva, že v právnej veci navrhovateľa [REDAKOVANÉ] proti sťažovateľke, t. j. proti rovnakému odporcovi o zaplatenie sumy 55 570 € z titulu rovnakej poistnej zmluvy, priznal Okresný súd Bratislava II rozsudkom č. k. 50 C 85/2008-138 z 26. novembra 2008 navrhovateľovi uvedenú istinu s 8,5 % úrokom z omeškania a vo zvyšku príslušenstvo zamietol. Krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 50/2009 zo 14. januára 2010 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti a vrátil ho na ďalšie konanie.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujeme zrušiť (i) rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 30. 4. 2010, v právnej veci navrhovateľa: [REDAKOVANÉ] proti odporcovi: ING Životná poisťovňa, a. s. o zaplatenie 52 250,58 EUR s príslušenstvom, sp. zn. 8 C/68/2006, a (ii) rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 7. 2011, 5 Co 368/2010, z dôvodu porušenia práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovanú v článku 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s článkom 51 Ústavy SR, a to na základe:

- (i) zjavne nesprávneho právneho posúdenia veci v rozpore s vykonanými dôkazmi a*
- (ii) nedostatočného odôvodnenia predmetných rozsudkov.“*

Podaním doručeným ústavnému súdu taktiež 7. novembra 2011 sťažovateľka vyčíslila trovy konania za dva úkony právnej služby vrátane DPH v celkovej sume 314,18 €.

Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že pred predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľky zistil (9. decembra 2014), že konanie vedené pod sp. zn. 50 C 85/2008 nie je ešte právoplatne skončené. Okresný súd Bratislava II rozhodol uznesením z 21. júna 2013

tak, že zaviazal sťažovateľku (odporcu) v napadnutom konaní zaplatiť navrhovateľovi sumu 55 569,97 € spolu so 6 % úrokom z omeškania ročne od 1. januára 2006 do zaplataenia a náhradu trov konania advokáta navrhovateľa, konanie o zaplataenie úroku z omeškania 2,5 % ročne zo sumy 55 569,97 € od 23. októbra 2007 do zaplataenia zastavil a návrh na prerušenie konania do skončenia trestného konania vedeného pod č. KRP-87/OVK-TT-2004, ako aj do skončenia konania vedeného pod č. ORP-1114/OVK-TT-2008 zamietol.

Proti tomuto rozsudku Okresného súdu Bratislava II podala odvolanie sťažovateľka (odporkyňa). Krajský súd svojím uznesením sp. zn. 6 Co 560/2013 z 18. decembra 2013 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti, ktorou bola sťažovateľke (ako odporkyni) uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi 55 569,97 € s prísl., a v časti, ktorou bola sťažovateľke (ako odporkyni) uložená povinnosť nahradiť trovy konania, zrušil a v tomto rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie a v časti, v ktorej bol zamietnutý návrh na prerušenie konania, napadnutý rozsudok potvrdil. Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 26. októbra 2014 návrh navrhovateľa zamietol (v znení opravného uznesenia z 27. novembra 2014). Proti tomuto rozsudku Okresného súdu Bratislava II podal navrhovateľ 24. novembra 2014 odvolanie.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu alebo rozhodnutia orgánu štátu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05).

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu

Sťažovateľka napriek tomu, že je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpená advokátom, v sťažnosti formuluje petit na rozhodnutie nedostatočne. Od ústavného súdu nežiada vysloviť prioritne (čl. 127 ods. 1 ústavy) porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ale žiada zrušiť v petite sťažnosti uvedené rozsudky všeobecných súdov z dôvodu, že nimi bolo porušené jej základné právo podľa

čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ústavy. Ústavný súd na základe takto predloženej sťažnosti a k nej pripojených príloh napokon ustálil, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ústavy rozsudkom okresného súdu č. k. 8 C 68/2006-223 z 30. apríla 2010 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 368/2010-229 z 26. júla 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Ústavný súd poukazuje na to, že podľa ústavy je systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ústavný súd zásadne nemá právomoc rozhodovať o návrhoch, o ktorých je oprávnený podľa platných právnych predpisov rozhodovať iný (všeobecný) súd.

Sťažovateľka tým, že podala odvolanie proti predmetnému rozsudku okresného súdu krajskému súdu, sama uznala, že má k dispozícii opravný prostriedok v systéme všeobecného súdnictva. Vychádzajúc z týchto záverov, ústavný súd nezistil žiadny ústavný dôvod na to, aby sa v tejto veci neriadil princípom subsidiarity svojej právomoci, ktorý je ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto, aplikujúc tento článok ústavy a § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, odmietol sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ústavy napadnutým rozsudkom okresného súdu, pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 51 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu

Sťažovateľka v sťažnosti predovšetkým namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť zjavne nesprávnym právnym

hodnotením veci v rozpore s vykonanými dôkazmi a nedostatočne odôvodneným napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorý potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu.

Ústavný súd, zohľadňujúc svoju doterajšiu judikatúru, uvádza, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a uplatňovania s ústavou, respektíve s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov len v prípade, ak v konaní, ktoré predchádzalo ich vydaniu, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo svojvoľné, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04).

Pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, teda otázky, či označené rozhodnutie nie je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj rozsudok okresného súdu, ktorého odôvodnenie krajský súd potvrdil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

K porušeniu svojho základného práva sťažovateľka uvádza:

„Okresný súd Bratislava I ako aj Krajský súd v Bratislave teda pri svojom rozhodovaní právnej veci sťažovateľa

1. žiadnym spôsobom a v žiadnom rozsahu nevyhodnotili právnu argumentáciu sťažovateľa, hoci mala podstatný vplyv na skutkový stav a samotné rozhodnutie, resp. neuviedli, prečo na takúto argumentáciu neprihliadali; resp. pri pripustení, že zdôvodnenie bolo obsiahnuté v rozsudku, toto nemožno považovať za logické a jasné, a to v prípade:

1.1 absolútnej neplatnosti Poistnej zmluvy (vážnosť vôle vo vzťahu k plateniu poistného) – čl. II, bod 3 Sťažnosti;

Súd vážnosť vôle vyhodnotil iba jednostranne z pohľadu úmyslu nebohého dosiahnuť v prípade poistnej udalosti dojednané poistné plnenie. Nezaoberal sa však námietskou vážnosti vôle nebohého [REDAKOVANÉ] vo vzťahu k plateniu poistného.

1.2 rozpor s dobrými mravmi – čl. II, bod 5 Sťažnosti;

Súd sa nezaoberal rozporom výkonu práv (navrhovateľa) s dobrými mravmi v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka, tak ako namietal odporca.

2. dospeli k zjavne nesprávnemu právnemu záveru, ktorý je v príkrom rozpore s predloženými dôkazmi, resp. aplikovali nesprávnu právnu normu v prípade:

2.1 úrazového pripoistenia – čl. II, bod 1 Sťažnosti;

Súd v rozpore so zmluvnými dojednaniami a právnym poriadkom kvalifikoval vraždu ako úraz.

2.2 zníženia poistného plnenia – čl. II, bod 2 Sťažnosti;

Napriek konštatácii o zistení porušenia povinnosti Poisteného uviesť úplné a pravdivé informácie pri uzatváraní Poistnej zmluvy, konštatoval súd, že právo na krátenie poistného plnenia nevzniklo.

2.3 možnosti dovolania sa relatívnej neplatnosti – čl. II, bod 4 Sťažnosti;

Súd vylúčil túto možnosť, ako postup, ktorý je zákonom, v prípade odporcu, vylúčený vzhľadom na osobitné prostriedky ochrany (zníženie poistného plnenia §798 Občianskeho zákonníka, odstúpenie od zmluvy § 802 Občianskeho zákonníka).

2.4 prerušenia konania – čl. II, bod 6 Sťažnosti;

Súd napriek skutkovému stavu a predmetu trestných konaní vyhodnotil, že výsledky vyšetrovania trestného činu poistného podvodu v štádiu pokusu a trestného činu vraždy sú irelevantné pre vznik a rozsah povinnosti odporcu plniť.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti ako aj s ohľadom na skutkový stav veci opísaný v článku II tejto Sťažnosti je potrebné uviesť, že odôvodnenia predmetných rozsudkov, t. j. Rozsudku súdu prvého stupňa a Rozsudku odvolacieho súdu, nakoľko:

(i) jasne a zrozumiteľne nedávajú odpovede na všetky zásadné právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (vzhľadom k tomu, že odvolací súd sa len obmedzil na konštatáciu stotožnenia s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia – tento argument sa v rovnakej miere vzťahuje na oba rozsudky),

(ii) sú v príkrom rozpore s predloženými dôkazmi,

(iii) navyše Rozsudok odvolacieho súdu sa v odôvodnení obmedzuje na konštatáciu o stotožnení sa s odôvodnením Rozsudku súdu prvého stupňa,

sú tieto v rozpore s právom na súdnu a inú právnu ochranu a s princípmi spravodlivého procesu v zmysle článku 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR.“

Krajský súd v napadnutom rozsudku svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil napadnutý rozsudok okresného súdu, odôvodnil takto:

„Odvolací súd prejednal vec v rozsahu a z dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Vzhľadom na skutočnosť, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, obmedzil odvolací súd odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvého stupňa v zmysle ust. § 219 ods. 2 O. s. p. v znení účinnom od 15. októbra 2008 (§ 372p ods. 1 O. s. p. zavedeného zákonom č. 384/2008 Z. z.). Odvolací súd pre doplnenie uvádza, že rozsah dokazovania vykonaný súdom prvého stupňa, listinné dôkazy, považoval odvolací súd za dostatočný.“

Vzhľadom na takéto odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu posúdil ústavný súd napadnuté rozhodnutie okresného súdu v rozsahu námietok uplatnených k nemu sťažovateľkou, ktorý

- k námietke absolútnej neplatnosti poistenej zmluvy z dôvodu nedostatku vážnosti vôle poisteného, ktorú sťažovateľka v konaní uplatnila, uviedol, že „z dokazovania vyplynulo, že vôľa poisteného smerovala k vyvolaniu tých právnych následkov, ktoré zákon spája s jej prejavom a teda uzavretím poistnej zmluvy chcel poistený dosiahnuť pre prípad poistnej udalosti dojednané poistné plnenie. Pohnútkou, ktorá ho k uzavretiu poistenia viedla, nie je z hľadiska platnosti poistnej zmluvy právne relevantná. Vážnosti vôle svedčí aj skutočnosť, že poistený riadne platil poistné nielen tejto, ale aj všetkých ostatných poistiek, a to až do dňa jeho násilnej smrti. Súd má za to, že nedostatok finančných prostriedkov, či nepriaznivá majetková situácia, ktoré by nedovoľovali poistenému platiť poistné, bez ďalšieho nenasvedčujú nedostatku vážnosti vôle: pokiaľ by poistník uzatváral poistnú zmluvu s tým vedomím, že poistné nebude môcť riadne a včas platiť, musel byť uzrozumený s tým, že neplatenie poistného by mohlo byť neskoršie dôvodom zániku poistenia. Skutočnosť, že po smrti poisteného nebolo zistené, odkiaľ mal finančné prostriedky na platenie uvedených poistiek, keďže jeho zistený príjem bol minimálny, neznamená, že týmto nedisponoval a skutočnosť, že tieto mal k dispozícii, aj keď z dosiaľ nezistených zdrojov, preukazuje to, že poistné riadne platil. Súd dospel k záveru, že u poisteného pri uzatváraní poistnej zmluvy nešlo o úmyselnú nezhodu jeho vôle s prejavom spočívajúcu v predstieraní určitej vôle (o jednostrannú simuláciu) za účelom dosiahnutia obohatenia protiprávnym vylákaním poistného plnenia, keďže žiadne objektívne zistenia spoľahlivo nenasvedčujú takejto skutočnej vôli poisteného, ktorá by bola v rozpore s vôľou ním prejavenu.“;

- k námietke absolútnej neplatnosti poistenej zmluvy v dôsledku konania v omyle uviedol, že „pri uzatváraní zmluvy dňa 16. 9. 2004 vychádzal[a]... [sťažovateľka] z nepravdivých a neúplných odpovedí poisteného ohľadne skutočností, ktoré keby bol vedel[a], poistnú zmluvu by nebol[a] uzavrel[a]. Na základe vykonaného dokazovania súd prvého stupňa prisvedčil tvrdeniu navrhovateľa, že [sťažovateľka]... v konaní

nepreukázal[a], že by sa dovolal[a] relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy v 3-ročnej premlčacej dobe od uzavretia poisťnej zmluvy dňa 16. 9. 2004. Zároveň ale súd prvého stupňa poukazuje na to, že pre uvedenie nepravdivých a neúplných odpovedí zákon upravuje osobitné sankcie uvedené vo vyššie cit. ust. § 798 a § 802 Obč. zák., ktoré ako špeciálna právna úprava majú prednosť pred všeobecnou úpravou relatívnej neplatnosti poisťnej zmluvy pre uvedenie do omylu nepravdivými a neúplnými odpoveďami a dôvodnosťou uplatnenia ktorých sa súd už vyššie zaoberal.“;

- k námietke rozporu s dobrými mravmi uviedol, že „v konaní bolo zistené, že poisťná zmluva bola uzavieraná poisťníkom za podozrivých okolností (viacero životných poisťiek uzatvorených v rovnakom čase... podozrivé okolnosti nemôžu samé o sebe zakladať neplatnosť poisťnej zmluvy pre jej rozpor s dobrými mravmi podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka; [sťažovateľka]... mal[a] k dispozícii na základe zákona dostatok takých právnych nástrojov, aby odvrátil[a] následky poisťnej zmluvy uzavretej na základe nepravdivých údajov, a preto nemožno na ujmu právnej istoty neprimerane oslabovať práva oprávnených z poisťnej zmluvy dovoľávaním sa z tohto dôvodu jej absolútnej neplatnosti.“;

- k námietke nemožnosti plnenia v danom prípade z úrazového pripoistenia uviedol, že „tvrdenie... [sťažovateľky], že vražda nezakladá oprávnenie plniť v zmysle všeobecných podmienok úrazového pripoistenia súd vyhodnotil ako nedôvodné a to vzhľadom na definíciu poisťnej udalosti v čl. 2 všeobecných poisťných podmienok pre úrazové pripoistenie... [sťažovateľky], podľa ktorej poisťnou udalosťou je udalosť priamo spôsobená úrazom, utrpeným v priebehu poisťnej doby, ak k nej dôjde do troch rokov odo dňa úrazu dohodnutej v poisťnej zmluve, na základe ktorej je poisťovateľ povinný poskytnúť poisťné plnenie, ako je stanovené v poisťnej zmluve, s výnimkami stanovenými v čl. 4 týchto poisťných podmienok. Ide o neočakávané a náhle pôsobenie vonkajších síl, vlastnej telesnej sily alebo neočakávané a neprerušované pôsobenie vysokých alebo nízkych vonkajších teplôt, plynov, pár, žiarenia, elektrického prúdu a jedov, ktoré poistenému, nezávisle od jeho vôle, spôsobilo telesné poškodenie alebo smrť, s výnimkami stanovenými v článku 4 týchto poisťných podmienok. Zároveň v čl. 4 je taxatívne uvedené, čo sa nepovažuje za

poistnú udalosť, pričom v bode c/ sa nachádza samovražda avšak vražda v týchto obmedzeniach uvedená nie je. Tu sa súd... stotožnil s tvrdením navrhovateľa, že v danom prípade išlo o pôsobenie vonkajších okolností, nezávislých od vôle poisteného, ktoré spôsobili jeho smrť.“;

- k zníženiu poistného plnenia uviedol, že „je pravdou, že z pohľadu vraha ide o čin premyslený, avšak zo strany poisteného, ku ktorému sa definícia priamo viaže, ide o náhlu a neočakávanú udalosť, tak ako to vymedzujú jasne stanovené poistné podmienky definované odporcom, pričom poisťovňa v čl. 4 taxatívne, a nie fakultatívne vymedzila obmedzenia poistného plnenia, kde neuviedla vraždu a preto súd dospel k záveru, že navrhovateľovi vznikol nárok na poistné plnenie aj z titulu úrazového pripoistenia“;

- k zamietnutiu návrhu sťažovateľky na prerušenie konania uviedol, že „výsledky vyšetrovania trestného činu poistného podvodu v štádiu pokusu ani trestného činu vraždy nepovažoval za relevantné z hľadiska vzniku a rozsahu povinnosti odporcu plniť. Súd... tiež poukázal na skutočnosť, že takémuto záveru svedčí aj to, že v trestnej veci poistného podvodu bolo vo vzťahu ku skutkovej vete uznesenia o začatí trestného stíhania jasne preukázané, že [REDAKOVANÉ] poistné zmluvy uzatvoril osobne a jeho totožnosť bola príslušnými pracovníkmi riadne podľa dokladov overená a teda poistné zmluvy neboli uzatvorené inou osobou, alebo osobami bez jeho vedomia, ako sa to uvádza v skutkovej vete a tiež aj z vyjadrenia odporcu vyplynulo, že ani v jednom z predmetných konaní neboli zistené žiadne nové skutočnosti, ktoré by odôvodňovali ich pokračovanie.“.

S poukazom na už uvedené „súd prvého stupňa mal preukázanú dôvodnosť podaného návrhu a preto zaviazal... [sťažovateľku] na zaplatenie žalovanej istiny vo výške 52.250,58 eur. Vzhľadom na omeškanie... [sťažovateľky] s plnením peňažného záväzku na zaplatenie poistného plnenia v lehote 15 dní po skončení šetrenia potrebného na zistenie rozsahu povinnosti plniť, vznikol navrhovateľovi nárok na zaplatenie požadovaného úroku z omeškania. Súd... na základe dokazovania dospel k názoru, že poistnou udalosťou bola smrť poisteného, ktorá bezpochyby nastala, táto bola odporcovi riadne oznámená, pričom

uznesenie o prerušení trestného stíhania vo veci vraždy poisteného bolo vydané 8. 11. 2005, preto ďalšie šetrenie vo veci smrti poisteného v súvislosti so spáchaním trestného činu vraždy či poistného podvodu treťou osobou, teda nie samotným poisteným, nemohli mať vplyv na zistenie poistnej udalosti a rozsahu odporcu plniť. Na základe uvedeného má súd za to, že ku dňu 1. 1. 2006, ktorý ako dátum vzniku omeškania označil navrhovateľ, bolo šetrenie sťažovateľkou ukončené, a teda navrhovateľovi prináleží úrok pre omeškание... [sťažovateľky] s poistným plnením a preto priznal navrhovateľovi úrok z omeškания vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby NBS k uvedenému dňu.“.

Sťažovateľka sa tiež domáhala, aby bol okresný súd „viazaný závermi krajského súdu uvedenými v uznesení sp. zn. 6 Co 50/09-176 zo dňa 14. 10. 2010. Súd tu podotýka, že v danom prípade Krajský súd rozhodoval vo veci odvolania prali rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 26. 11. 2008 č. k. 50 C/85/2008-138. Je síce pravdou, že išlo opravnú vec druhého oprávneného z predmetnej poistnej zmluvy, a to [REDAKOVANÉ] proti rovnakému odporcovi a z rovnakej zmluvy, avšak ako aj z cit. § 226 O. s. p. vyplýva, právnym názorom odvolacieho súdu je viazaný len ten súd prvého stupňa, ktorého rozhodnutie nadriadený súd zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a nie aj iný súd a preto tento súd sám posúdil zistené skutkové okolnosti a odôvodnil právne závery, ku ktorým dospel.“.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku v zásade dal odpoveď na všetky námietky sťažovateľky uplatnené k žalobe. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či tieto „odpovede“, t. j. odôvodnenie napadnutého rozsudku okresného súdu, sú aj ústavne udržateľné.

Ústavný súd pri posudzovaní sťažnosti vychádzal z toho, že na základe poistnej zmluvy (ktorej neoddeliteľnou súčasťou boli/sú všeobecné a osobitné poistné podmienky) uzavretej medzi sťažovateľkou a poisteným vznikol súkromnoprávny vzťah.

Za kľúčovú považuje ústavný súd v danom prípade odpoveď na otázku, či smrť spôsobená násilím (vražda) je/môže byť poistnou udalosťou v danom type poistenia (investičného životného poistenia, resp. pripoistenia smrteľného úrazu) a za akých podmienok.

K vymedzeniu poistnej udalosti ústavný súd uvádza, že je predovšetkým vecou poisťovne, aké sú jej všeobecné a aj osobitné poistné podmienky (je ich „autorkou“), čo znamená, že v zásade určuje obsah tohto súkromnoprávneho vzťahu, práva a povinnosti zmluvných strán, určuje, ktoré poistné udalosti sú kryté daným poistením, a naopak, ktoré sú z neho vylúčené. Podľa názoru ústavného súdu v rámci vzniknutého poistného vzťahu obe zmluvné strany musia mať k dispozícii právne prostriedky, ktoré ich chránia pred excesmi (v zásade úmyselnými) deformujúcimi poistný vzťah a ovplyvňujúcimi vznik ich nárokov a ktoré vylučujú, aby extenzívny alebo reštriktívny výklad poistných podmienok aplikovaný na poistný vzťah bol na úkor niektorej zo zmluvných strán.

Podľa názoru ústavného súdu sa tieto kritériá vzťahujú aj na poistný vzťah, ktorý vznikol medzi sťažovateľkou (ako odporcom v namietanom konaní) a poisteným.

Skutočnosť, aby vražda ako príčina smrti v rámci príslušného typu poistenia bola vylúčená z okruhu poistných udalostí len na základe všeobecného vymedzenia esenciálnych znakov poistnej udalosti smrti s možnosťou ich extenzívneho alebo reštriktívneho výkladu prispôbeného želanému výsledku (v danom prípade odporkyne) nevystačí, ale vyžaduje explicitné vymedzenie smrti ako poistnej udalosti (vrátane príčin, ako k nej došlo) v príslušnom type poistenia, prípadne aj taxatívne vylúčenie niektorých jej príčin bez možnosti ich rozširovania alebo zužovania v individuálne určených veciach/prípadoch.

Ústavný súd konštatuje, že závery okresného súdu, s ktorými sa stotožnil v odvolacom konaní krajský súd, sú dostatočne odôvodnené, nemajú znaky arbitrárnosti,

právne hodnotenie a právne závery predstavujú jeden z možných spôsobov právneho posúdenia zisteného skutkového stavu.

Podľa názoru ústavného súdu argumenty okresného súdu, ktorými odôvodnil svoje rozhodnutie a reagoval na jednotlivé námietky sťažovateľky a s ktorými sa stotožnil krajský súd, sú ústavne udržateľné. Napadnutý rozsudok krajského súdu s poukazom na rozsudok okresného súdu nie je preto podľa názoru ústavného súdu zjavne neodôvodnený a arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

V nadväznosti na tento záver ústavný súd odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2014